

LIPNICA

Moravske Toplice Občasni informativni list občine

Foto: Jože Poljbit

**Ne ouri,
ne sejaj ...**

(prekmurska
narodna)

**In vendar:
žetev bo!
Za zdaj kaže,
da dovolj
bogata.**

**Ampak:
ne hvalimo
dneva pred
večerom.**

U V O D N I K

Smisel izhajanja občinskega glasila vidim predvsem v tem, da se občani seznanijo s čim več vprašanji, o katerih razpravljajo in odločajo svetniki, in v objavljanju razpisov občinskega pomena. Manj učinkoviti smo pri poročevalskem delu, saj veliko novic prinašamo z (veliko) zamudo ali nam kar enostavno zastarajo.

Bistveni dokument o delovanju občine je proračun. Za leto 1999 ga je svet sprejel na majski seji, danes pa v Lipnici objavljamo njegov uvodni del, v katerem predlagatelj – župan pojasnjuje sistem financiranja lokalnih skupnosti po novem in proračunski okvir občine Moravske Toplice. Nadaljevanje bomo objavili v naslednji številki. Posebej opozarjam na dva razpisa: za stanovanjska posojila in občinska priznanja in nagrado.

Bogata je športna stran, objavljamo pa tudi odlomke iz zapisov

dr. Matije Slaviča o tem, kako je nastajala državna meja v Prekmurju. 80. obletnico priključitve Prekmurja k slovenskemu ozemlju bomo proslavili v avgustu.

Ludvik SOČIČ, urednik

**V soboto,
26. junija 1999, ob 10.30**
bo otvoritev
asfaltirane ceste
Prosenjakovci - mejni prehod.
Vabljeni!

PRAPOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev občine
Moravske Toplice je na slovesnosti
v Selu razvilo prapor.

I. Uvod

Z letom 1999 prihaja do reforme sistema financiranja občin. Namen reforme je na eni strani dati več svobode in samostojnosti občinam pri odločanju o porabi sredstev znotraj zakonskih okvirov, na drugi strani pa predvsem ustvariti enakopravne pogoje za delovanje vseh občin, ki izpolnjujejo osnovne kriterije za svoj obstoj v skladu z Zakonom o lokalni samoupravi. To je bila sicer dobra zamisel predlagateljev, vendar je bilo besedilo ob sprejetju sprememb Zakona o financiranju občin toliko spremenjeno, da sedaj niti prvi niti drugi cilj več ne dosega prvotnega namena v celoti.

Naša občina sicer ne spada med občine, ki bi bile prizadete s takim zakonom, vendar pa v primerjavi z zadnjim letom financiranja po prejšnjem zakonu izgubljammo že pridobljeno veliko prednost pred ostalimi občinami v Sloveniji – na relaciji povprečne porabe na prebivalca. To pa pomeni, da bo potrebno v prihodnje postaviti popolnoma nove kriterije za sistem financiranja posameznih segmentov proračunske porabe občine in predvsem način financiranja investicij.

V občini se bomo morali glede na spremenjene okoliščine v zvezi s sistemom financiranja dobro organizirati tako na strani prihodkov proračuna kot na strani proračunskih odhodkov. V prenesenem smislu to pomeni:

Uravnnavati neposredne prihodke občine tako, da bo zagotovljeno vsaj 50 % pokrivanje primerne porabe (PPI), s čimer si na osnovi enakih deležev zagotovimo iz države dodatnih 50 % finančne izravnave za 100 % pokrije PPI.

Investicijski del proračuna bo bolj kot doslej odvisen od sprejete strategije financiranja, pri čemer pride v poštev najmanjše kreditov in/ali izdaja vrednostnih papirjev. Vsekakor pa se bo potrebno odločiti o tem, ali in v kolikšni meri izvajati vse investicije v tem srednjeročnem obdobju. V tem smislu bo veliko odvisno od programa, ki ga bo v veliki meri krojil predvsem finančni tok proračuna.

Ob velikih investicijskih vlaganjih, ki jih predvidevamo v prihodnje, na vseh segmentih proračuna ne bo možno zagotavljati optimalnega financiranja, zato bo treba vse dejavnosti omejiti v realne okvire. To velja v prvi vrsti tako za področje kulture, športa, gasilstva, zaščite, subvencij v gospodarstvu in kmetijstvu kot tudi za delovanje organov občine, celotno področje šolstva, vrtcev in, nenazadnje, tudi sociale.

Druga možnost je, da se celotni investicijski cikel ustrezno časovno zamakne, kar pa pomeni precejšnjo stagnacijo v razvoju, ki ima lahko negativne posledice tako za razvoj turizma kot drugih gospodarskih dejavnosti, saj se brez urejenega komunalnega sistema preprosto ne da izvajati nobene investicijske naložbe v kakršnekoli gospodarske ali druge objekte – voda in kanalizacija sta vedno prvi pogoj za vsako soglasje.

Pri izvajanju proračuna bo potrebno upoštevati vsa klasična proračunska načela, kot so:

- **Načelo proračunske enotnosti**, ki zahteva med drugim, da so vsi prihodki in odhodki na občinski ravni zajeti v integralnem proračunu - torej zajema proračun občine tudi vsa sredstva krajevnih skupnosti, ki se sicer ne vodijo prek žiro računa občine, ker so KS samostojne pravne osebe.
- **Načelo proračunske periodičnosti** pomeni, da je potrebno sprejemati vsako leto nov letni plan – proračun. To tudi pomeni, da neizkoriščeni del postavk po proračunskih porabnikih zapade s koncem proračunskega leta in se ne prenaša kot neporabljen del sredstev v naslednje leto.
- **Načelo proračunskega ravnovesja** zahteva, da sta stran prihodkov in odhodkov uravnovešeni ob sprejemu proračuna za

tekoče leto. Pri tem se med odhodke proračuna upoštevajo le odhodki, ki so dejansko bili ustvarjeni s plačili iz računa proračuna. Obveznosti iz nezaključenih projektov – investicij po pogodbi ne predstavljajo odhodkov, če niso tudi poravnane v tekočem letu.

- **Načelo proračunske namembnosti** pomeni, da proračunski porabnik lahko odobrena sredstva uporablja le za namen, ki ga opredeljuje proračun.
- **Načelo učinkovitosti in gospodarnosti proračuna** je tisto načelo, ki zavezuje porabnike sredstev, da se pri porabi obnašajo v duhu dobrega gospodarja; vendar pa zmeraj ne pomeni, da je najcenejša varianta tudi najboljša rešitev.

Cilj proračunskih izhodišč in načel je, da se sredstva v občini trošijo na način, ki bo največ prispeval k splošnemu razvoju in dobremu počutju občanov. A ne tako, da se bodo le zadovoljevale potrebe občanov, temveč se bodo omogočale možnosti za vsestranski razvoj in zagotavljala primarna pravica do dela slehernega posameznika, ki ima voljo in želi živeti od svojega dela.

Za kakovost življenja v občini velikokrat ni odločen denar, vendar je brez njega kakovost težko doseči!

II. Zagotavljanje prihodkov za primerno porabo proračuna občine v letu 1999

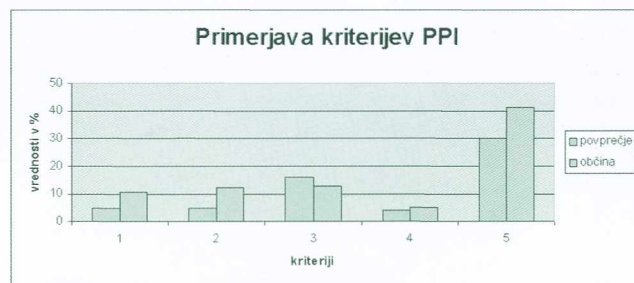
1. Izračun primerne porabe

Izračun primerne porabe opredeljujeta 9. in 10. člen Zakona o financiranju občin, ki tudi določata, da izračun primerne porabe na prebivalca določi Državni zbor Republike Slovenije ob sprejemu državnega proračuna – za leto 1999; ta znesek je določen na 62.961,00 SIT. Tako določena višina primerne porabe se korigira z razmerjem površine, dolžine lokalnih cest, številom prebivalcev mlajših od 15 in starejših od 65 let, glede na populacijo v posamezni občini in povprečje v Sloveniji.

Delež posameznih koeficientov je naslednji:

1. Površina občine po zakonu (5 %)	pomeni za našo občino . . .	10,8%
2. Lokalne ceste po zakonu (5 %)	pomeni za našo občino . . .	12,4%
3. Mlajši od 15 let po zakonu (16 %)	pomeni za našo občino . . .	12,7%
4. Starejši od 65 let po zakonu (4 %)	pomeni za našo občino . . .	5,4%
5. Skupaj kriteriji po zakonu (30 %)	Skupaj občina	41,3%
	Splošni koeficient za občine 70 %	70,0%
	Skupaj koeficient po zakonu 100 %	111,3%

Graf 1

Iz podatkov v grafu je razvidno, da občina po treh od štirih kriterijev presega slovensko povprečje. Po površini in dolžini lokalnih cest celo za 2-krat, medtem ko je po številu starejših cca za tretjino nad povprečjem. Manj ugodni so kriteriji z vidika demografskih gibanj – precej zaskrbljujoč zaostanek pa je delež mladih, kjer občina zaostaja za slovenskim povprečjem za dobrih 20%. Ta kriterij pa v primerni porabi predstavlja pretežni delež (16% od skupno 30%).

Naša občina je predvsem zaradi površine teritorija po primerni porabi skupno 11,3% nad slovenskim povprečjem. To

PRORAČUN OBČINE ZA LETO 1999

pa pomeni, da je tako korigirana osnova (glavarina) za izračun PPI v naši občini 70.076 SIT.

Primerna poraba občine pa v letu 1999 glede na število prebivalcev (6.523) dosega 457.105.000 SIT.

2. Prihodki za pokrivanje primerne porabe

a) prihodki po 21. členu

Prihodki za pokrivanje primerne porabe, ki so določeni v 21. členu Zakona o financiranju občin, so:

1. Davek na dediščine in darila oc. višina za 1999. leto	1.184.000 SIT
2. Davek na dobitke od iger na srečo oc. višina za 1999. leto	464.000 SIT
3. Davek na promet nepremičnin oc. višina za 1999. leto	10.208.000 SIT
4. Upravne takse oc. višina za 1999. leto	1.479.000 SIT
5. Posebne takse na igralne avtomate (zunaj igralnic) oc. višina za 1999. leto	1.000.000 SIT
Skupaj prihodki po 21. členu za 1999. leto	14.335.000 SIT

Prihodki za pokrivanje primerne porabe po 21. členu pripadajo občini v višini 100%.

b) prihodki po 22. členu

Prihodki za pokrivanje primerne porabe, ki so določeni v 22. členu Zakona o financiranju občin, so:

1. Davek od premoženja oc. višina 1999. leto	3.098.000 SIT
2. Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča oc. višina 1999. leto	25.000.000 SIT
3. Turistična taksa oc. višina 1999. leto	27.000.000 SIT
4. Komunalna taksa (ekološke takse, voda) oc. višina 1999. leto	3.000.000 SIT
5. Pristojbine za gozdne ceste oc. višina 1999. leto	439.000 SIT
6. Odškodnina zaradi sprem. namembnosti zemljišč oc. višina 1999. leto	6.000.000 SIT
7. Odškodnine in nadomestila za degradacijo oc. višina 1999. leto	120.000 SIT
8. Prihodki uprave oc. višina 1999. leto	5.000.000 SIT
9. Požarna taksa oc. višina 1999. leto	1.800.000 SIT
10. Prihodki od koncesij oc. višina 1999. leto	500.000 SIT
11. Denarne kazni (občinski odloki) oc. višina 1999. leto	500.000 SIT
12. Druge takse in prihodki po drugih aktih oc. višina 1999. leto	
Skupaj prihodki po 22. členu - ocenjena višina 1999. leto	72.457.000 SIT

Prihodki po 22. členu pripadajo občini v 100% višini, ki je določena v aktu o njihovi uvedbi. Ker na večino teh prihodkov lahko občina vpliva s sprejemom svojih odločitev – sprejem odlokov - in bdi nad njihovim doslednim izvajanjem, je ta skupina prihodkov za občino zelo pomembna.

c) prihodki po 23. členu

Prihodek za pokrivanje primerne porabe po 23. členu je del dohodnine, ki pripada občini. Po podvrstah dohodnine pa to predstavljajo naslednji prihodki:

1. Davek od osebnih prejemkov oc. višina 1999. leto	121.349.000 SIT
2. Davek od pogodbenih del oc. višina 1999. leto	2.904.000 SIT
3. Davek od dohodkov iz nagrad oc. višina 1999. leto	342.000 SIT
4. Davek iz kmetijstva oc. višina 1999. leto	61.000 SIT
5. Davek iz dejavnosti (dobička) oc. višina 1999. leto	5.542.000 SIT
6. Davek od dobička iz kapitala oc. višina 1999. leto	177.000 SIT
7. Davek od dohodkov iz premoženja oc. višina 1999. leto	3.508.000 SIT
8. Davek od dohodkov iz premož. pravic oc. višina 1999. leto	3.327.000 SIT
Skupaj prihodki po 23. členu - ocenjena višina 1999. leto	137.210.000 SIT

Dohodnina pripada občini v višini 35%. Gornja ocena že upošteva ta delež.

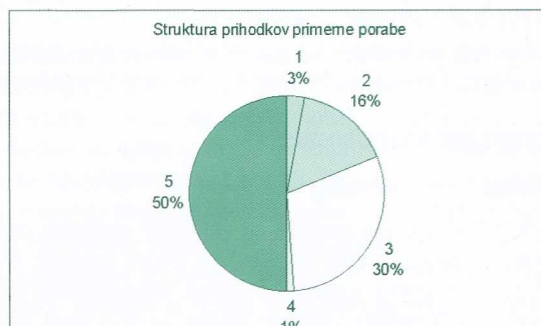
3. Ocena prihodkov za pokrivanje primerne porabe

Po določilih drugega odstavka 24. člena Zakona o financiranju občin lahko sredstva finančne izravnave za pokrivanje primerne porabe v občinah dosežajo največ 100% lastnih prihodkov. Kot lastni prihodki so v tem smislu mišljeni prihodki iz 21., 22. in 23. člena istega zakona, ki so navedeni v točkah a), b), in c) prejšnje točke tega gradiva.

a) Struktura prihodkov primerne porabe proračuna za leto 1999

• Višina primerne porabe	457.105.000 SIT
1. Prihodki po 21. členu	14.335.000 SIT
2. Prihodki po 22. členu	72.457.000 SIT
3. Prihodki po 23. členu	137.210.000 SIT
4. Nepokrita razlika do 50%	4.551.000 SIT
5. Finančna izravnava 50%	228.552.000 SIT

Graf 2

Skica grafikona pokaže, da je dejansko delež lastnih prihodkov v tem trenutku prenizek za pokrivanje minimalnih 50% primerne porabe, zato bo potrebno poiskati vse možnosti na posameznih podvrstah virov, da se delež teh poveča na zanesljivih 55% primerne porabe, saj je pri ocenah teh prihodkov vedno možno pričakovati do 10% izpada. To pa pomeni, da nam v tem trenutku primanjkuje na strani lastnih prihodkov najmanj 4,5 mio SIT do 50% oziroma z oceno možnega izpada cca 25 mio SIT.

b) Ocena možnosti pridobivanja dodatnih virov

V okviru že sprejetih odlokov, ki imajo značaj ustvarjanja finančnih virov za proračun občine, so v oceni že upoštewane naslednje možnosti:

- Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč v okviru izdanih odločb predstavlja 22 mio SIT letnih prilivov, dodatno pa bo po že sprejetih dopolnilih (elektro omrežje) možno pričakovati še cca 3 mio SIT.
- Odloka o turistični taksi ni možno spremeniti s povečanjem višine takse, zato pa bo potrebno z doslednejšo izterjavo tega vira predvsem od privatnih sobodajalcev in večjim nadzorom ustvarjenih prenočitev doseči v letu 1999 iz tega naslova vsaj 2 mio SIT turistične takse, ob 25 mio od ZMT.
- Dosledno izvajanje Odloka o taksah na igralne avtomate, reklamnih tablah, reklamnih panojih bi moralo prinesiti v proračun vsaj 1 mio SIT.

Razliko prihodkov bo potrebno realizirati predvsem z doslednim izvajanjem že sprejetih občinskih odlokov in z upoštevanjem dodatnih prilivov iz naslova nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, kjer bo potrebno postopoma uvajati ta prispevek tudi za vse druge gospodarske subjekte v občini.

Ocenjujemo, da bi lahko ob upoštevanju prejšnjih ocen za pokrivanje vsaj 50% deleža primerne porabe ustvarili dovolj lastnih prihodkov in se na ta način uvrstili med občine v državi, ki izpolnjujejo pogoje za normalno delovanje v okvirih, ki jih določata Zakon o lokalni samoupravi in Zakon o financiranju občin.

III. Izhodišča za pripravo odhodkov proračuna občine Moravske Toplice za leto 1999 in obdobje od 1999. do 2002. leta

Splošna načela financiranja potreb v občini

1. PRIMERNA PORABA OBČINE

- je tisti obseg izračunanih sredstev v občini, ki bi naj omogočil, vsaj na minimalni ravni, izvajanje ustavnih in zakonskih nalog (TEMELJNE NALOGE)
- je tudi del sredstev, ki naj bi bil namenjen za razvoj občine (RAZVOJNE NALOGE – MOŽNOSTI)
- je lahko tudi del sredstev, od katerih je odvisna gospodarska moč občine (STRATEŠKE RAZVOJNE USMERITVE – VZPODBUDE)

1.1. TEMELJNE NALOGE OBČINE

a) Vsebina temeljnih nalog

V ta okvir sodijo nujna sredstva za delovanje občinskih organov in uprave, sredstva za delo zavodov šol, vrtcev, izvajanje športne in kulturne dejavnosti, socialnega varstva, zdravstvenega varstva, ki vključuje tudi mrliško ogledno službo, varstvo pred požari z zaščito in reševanjem pred naravnimi in drugimi nesrečami, vzdrževanje lokalnih cest, vzdrževanje vodovodov in kanalizacije, reševanje stanovanjske problematike, prostorski in razvojni programi in plani, informiranje, sofinanciranje delovanja ožjih delov občine (KS), ekologija ter sofinanciranje društvene dejavnosti in političnih strank.

b) Opredeljeni cilji izvajanja temeljnih nalog v občini Moravske Toplice

1. Za plače, sejnine in druga nadomestila občinskih organov (občinski svet, župan, odbori, komisije) je možno nameniti letno skupno največ toliko sredstev, kot je 2,5 bruto plač župana, ki je določena z ZLS (Zakon o lokalni samoupravi).
2. Za delo uprave je možno nameniti v proračunu tekočega leta največ toliko sredstev, kot je vrednost skupnih plač zaposlenih v upravi po količnikih, ki so opredeljeni v Zakonu o delavcih v organih lokalnih skupnosti, ob tem, da je v upravi lahko zaposlenih največ 12 delavcev.
3. Sredstva za materialne stroške za delovanje uprave in občinskih organov letno ne morejo presegati 25% vrednosti sredstev pod zaporednima številčkama 1 in 2 (plače in nadomestila občinskih organov in uprave).
4. Za obnovo opreme in objektov ter nujne investicije za delovanje občinskih organov in uprave se letno zagotavljajo sredstva v višini 50% obračunane amortizacije po Zakonu od obična pravnih oseb.
5. Krajevne skupnosti lahko pridobijo iz sredstev proračuna letno za lastno dejavnost – upošteva se delo organov krajevnih in vaških skupnosti, sofinanciranje urejanja vaških in krajevnih poti (brez zimske službe) in pokrivanje stroškov javne razsvetljave - sredstva v višini 1.000 SIT na prebivalca v pretežno strnjjenih naseljih in 1.300 SIT na prebivalca v ostalih naseljih.
Poleg tega se KS odstopa za sofinanciranje investicij v komunalno infrastrukturo in predvsem vzdrževanje vaških / gasilskih domov, izgradnjo vežic in vzdrževanje pokopališč ter urejanje vaških in krajevnih cest in poti ves znesek traktorske takse in prihodki od upravljanja s premoženjem KS (najemnine za prostore, najemnine za zemljišča in drugo).

6. Za delo šol občina zagotavlja letno sredstva v skladu z merili Ministrstva za šolstvo za leto 1998. Pri tem se za fiksne materialne stroške (elektrika, ogrevanje, voda) zagotavlja po oddelku 160.000 SIT. Za stroške tekočega vzdrževanja objekta in opreme (beljenje, manjša popravila), zavarovanje in varovanje se zagotavljajo po oddelku sredstva v višini 45.000 SIT. Za dodatni program, v katerega spada sofinanciranje prehrane za socialno šibke učence, sofinanciranje nadstandardnih storitev (čebelarstvo, strelstvo, računalništvo, kultura, šport ter drugo), sofinanciranje fakultativnih, projektnih in razvojnih dejavnosti v šolah ter kritje drugih stroškov, kot so udeležba na občinskih tekmovanjih in druge specifične potrebe šol, se letno namenja po učencu 7.000 SIT. Poleg tega se v okviru proračuna občine zagotavlja sredstva za prevoz učencev v šolo in iz šole v višini 45.000 SIT na učenca v globalu. Pri tem pa so šole dolžne prilagoditi sistem izvajanja pouka možnostim prevoza otrok v in iz šole na način, ki bo omogočal najbolj racionalno uporabo prevoznih sredstev (čim manj praznih kilometrov prevoznika). Upoštevati je potrebno, da občina ni dolžna pokrivati stroškov prevoza učencev, ki so od šole oddaljeni manj kot 4 km, razen če gre za izrazito prometno cesto (regionalno cesto), prav tako občina ni dolžna zagotavljati prevoza predšolskih otrok z istimi prevoznimi sredstvi (šolski prevoz), kar je rizično tudi iz varnostnega vidika. Zagotavljanje take višine sredstev v občinskem proračunu sicer ne zmanjšuje že uveljavljenih pravic na tem področju, vendar pa bo potrebno usklajevati način prevoza in začetek ter konec šolskega pouka v posameznih šolah realnim možnostim občine.

Občina ne bo pokrivala stroškov prevoza otrok in drugih stroškov povezanih z osnovnim izobraževanjem za tiste učence, ki obiskujejo osnovne šole zunaj opredeljenega šolskega okoliša šol, katerih ustanoviteljica je.

7. Letno se v okviru proračuna namenijo sredstva v višini 750 SIT po prebivalcu občine za potrebe štipendiranja dobrih študentov v skladu s sprejetim pravilnikom o štipendiranju, sofinanciranju podiplomskih raziskovalnih in razvojnih projektov naših občanov, sofinanciranju programov izobraževanja odraslih prek LU (Ljudska univerza), sofinanciranja izobraževalnih tečajev in programov ZOTK, izvajanja pripravništva in drugo na področju izobraževanja (mladinski raziskovalni tabori, raziskovalne naloge mladih ...)
8. Sredstva za VVZ (vrtec) se bodo v občinskem proračunu zagotavljala v višini 325.000 SIT na otroka na leto. Temu ustrezno bo občinski svet določil vsako leto ekonomsko ceno, ki je tudi osnova za prispevek staršem. Do višine lastne ekonomske cene na otroka bo občina pokrivala tudi delež razlike do ekonomske cene staršem, ki bodo svoje otroke imeli v varstvu zunaj vrtcev občine.
Višina tako oblikovanih sredstev pokriva tudi stroške, povezane z jelkovanjem otrok in najnujnejša vzdrževalna dela na opremi in objektih vrtcev (beljenje, manjša popravila) ter urejanje okolice (košnja trave, zimska služba).
9. Za investicijsko vzdrževanje opreme in objektov šol in vrtcev se letno zagotovijo v proračunu sredstva v višini 12% letne amortizacije za opremo in 1% letne amortizacije za objekte. Ta sredstva so šolam in vrtcu dana v možnost namenske uporabe v višini 30% cele vrednosti in se tem zavodom nakazujejo mesečno v obliki dvanajstin. Ostala sredstva v višini 70% se namenjujejo nujnim investicijam na tem področju po programu občine.

10. Občina za potrebe vrtcev in šol zagotavlja v okviru uprave izvajanje finančnih in knjigovodskih poslov ter pravno in drugo strokovno pomoč. Za ta dela se zagotavljajo upravi ustrezna sredstva iz deleža za vrtce in dela koeficientov ministrstva za šolstvo za plače in materialne stroške teh izvajalcev. Višina teh sredstev ne more presežati 2 bruto plači zaposlenih z višješolsko izobrazbo po kriterijih za delavce v teh zavodih.
11. Za področje sociale je sicer zelo težko predvideti delež proračuna na neki realni podlagi, saj je pomoči potrebnih vedno več: predvsem so to starejši, ki so bolni, osamelci, brez primernih dohodkov in premoženja, jih je pa potrebno reševati na način, ki si ga v tej fazi civilizirane družbe zaslužijo. Delež za socialne transfere, kot so oskrbni stroški v socialnih ustanovah, začasne in enkratne denarne pomoči, sofinanciranje tedna starejših, pogrebni stroški socialno ogroženih, mrliško ogledna služba ter zdravstveni prispevek za brezposelne in javna dela na področju sociale (pomoč na domu) pa ne bi smel letno presežati 7,5 % primerne porabe občine. V tem je potrebno upoštevati tudi sredstva za delo Centra za socialno delo.
- Seveda je tudi na tem področju potrebno pristopiti k drugačnemu načinu reševanja cele problematike, ki bo upoštevala več možnosti koriščenja sredstev pomoči potrebnega. Predvsem ni rešen status premoženja, dedovanja, pomoči svojcev itd. (Sprememba zakonodaje je že v fazi sprejemanja.)
12. Za področje kulture, ki zajema delovanje kulturnih društev (verjetno v okviru občinske zveze), pripravo razstav, likovne kolonije, lončarske delavnice in prireditve, povezanih s tem, sofinanciranje nakupa knjig v pokrajinski knjižnici, financiranje izposojališč knjig ter druge prireditve po programu kulturnih društev oz. zveze, se letno lahko nameni iz proračuna največ 1% primerne porabe občine.
13. Področje športa je organizirano v okviru Športne zveze, ki v svojem programu namenja sredstva za delovanje različnih klubov in športnih društev, za organizacijo športnih prireditev širšega pomena, občinska tekmovanja za različne pokale in vključuje tudi financiranje perspektivnih športnikov. Za vse to in druge potrebe na področju športa se letno lahko nameni največ 1% primerne porabe občine.
14. Za društveno dejavnost različnih humanitarnih in drugih združenj se letno lahko namenja iz proračuna največ 0,5% primerne porabe proračuna.
15. Za nujne investicijsko-vzdrževalne naloge na področju kulture, kot so obnova različnih kulturnih objektov, sofinanciranje različnih novogradenj, obnova zaščitenehih starih hiš, in za vse potrebne investicije na področju športa ter društvene dejavnosti se lahko letno namenja največ 1% primerne porabe proračuna.
16. Za požarno varnost, zaščito in reševanje, kar zajema tudi vse investicije na tem področju, se letno namenja v proračunu največ 2,5% primerne porabe. Celoten program na področju gasilstva se financira prek Občinske gasilske zveze, ki je tudi nosilec požarnega varstva v občini.
- V ta sklop sodijo tudi sredstva požarne takse, ki je poseben vir proračuna.
17. Za vso ostalo nenamensko porabo in tekočo proračunsko rezervo se letno ob sprejemu proračuna rezervirajo sredstva v višini najmanj 1,5 % primerne porabe proračuna.
18. Za stanovanjske potrebe se do konca leta 2002 namenajo vsa sredstva iz naslova prihodkov od anuitet za že odobrena posojila in plačila odprodanih stanovanj, ki jih je občina pridobila iz delitvene bilance prejšnje občine.
- Sredstva se v celoti namenajo za stanovanjske kredite v skladu s sprejetim pravilnikom.
19. Za proračunsko rezervo se letno namenja do 0,5% primerne porabe občine vse do takrat, ko višina teh rezerv doseže 2% proračuna občine tekočega leta.
- Poraba teh sredstev je namenska in jo opredeljuje ZLS.
20. Za področje informiranja se letno namenja 0,50 % primerne porabe občine. Od tega se 7/10 namenja za izdajo Lipnice, ostala sredstva pa za informiranje prek CATV postaj.
- Za vzdrževanje in posodobitev lokalnih cest (vključno z zimsko službo), se letno namenja 175.000 SIT po km, za vzdrževanje in posodobitev javnih poti do naseljenih hiš (krajevne ceste) se namenja skupaj z zimsko službo 75.000 SIT po km.
- Za vzdrževanje vodovodov, kanalizacij in čistilnih naprav se v celoti zagotavljajo sredstva iz kanalščine in stroškov čiščenja ter vodarine – direktno iz računa komunalnega podjetja Čista narava in Komunale M. Sobota kot upravjalcev sistemov. Tam, kjer so upravjalci sistemov KS ali skupine občanov (razni vodovodni odbori), se sredstva za ta namen zagotavljajo direktno iz prispevka uporabnikov.
- Za ekološko sanacijo divjih odlagališč, odvoz kosovnih odpadkov in organizacijo čistilnih akcij se namenja letno 1 % primerne porabe.
- 10 % ustvarjene turistične takse se nameni za vzdrževanje javnih zelenic, parkov in turističnih, kolesarskih in pešpoti.
- Za delovanje političnih strank v skladu z volilnimi rezultati na volitvah v občinski svet in za župana se namenja letno 250 SIT za vsak dobljeni glas.

1.2. RAZVOJNE NALOGE – MOŽNOSTI

a) Vsebina razvojnih nalog – možnosti

V to skupino sodi predvsem priprava dokumentacije za investicije, katerih investitor je občina, nakup, gradnja, investicijsko vzdrževanje, rekonstrukcija ali večja adaptacija osnovnih sredstev, ki so ali bodo po dokončanju izgradnje v lasti občine. Med te pa sodijo:

- Poslovne zgradbe občine ali deli poslovnih zgradb občine
- Stanovanjske zgradbe ali stanovanja v občinski lasti
- Oprema in vozila v lasti občine
- Drugi objekti in oprema v lasti občine
- Nakup zemljišč – stavbnih ali kmetijskih
- Rekonstrukcije in adaptacije mostov na lokalnih cestah in javnih poteh
- Kolesarske steze, vinske poti in turistične poti v lasti občine
- Vsa javna vodovodna zanjeta in vodovodna omrežja, katerih lastnik je ali bo po izgradnji
- Vse javne čistilne naprave in kanalizacijska omrežja
- Vsi objekti in vsa oprema javnih zavodov (šole, vrtci) v lasti občine
- Drugi objekti na področju gospodarske infrastrukture in družbenih dejavnosti v lasti občine

V skupino razvojnih nalog vsekakor sodijo tudi vse lokalne ceste in javne poti, vendar se ne vodijo kot osnovno sredstvo občine, saj je uporaba le-teh v skladu z zakonodajo na področju cest in prometa neomejena.

PRORAČUN OBČINE ZA LETO 1999

Za namene iz prvega odstavka te točke se občina lahko zadoljuje v skladu z obstoječo zakonodajo, kar zahteva, da se v okviru tega dela proračuna zagotovijo sredstva za odplačilo najetih posojil ali izdanih vrednostnih papirjev občine.

b) Opredelitve v zvezi z izvajanjem razvojnih nalog

1. Sredstva za investicije, razen investicij v ceste (lokalne ceste in javne poti), dosegajo letno najmanj 22,5 % primerne porabe občine za tekoče leto. V tem okviru se zagotavljajo najprej sredstva za odplačilo obveznosti iz naslova dobljenih posojil ali za pokrivanje obveznosti iz izdanih zapadlih vrednostnih papirjev.
2. Za obdobje do konca posodobitve (asfaltiranja) javnih poti, ki vodijo od vsake naseljene hiše po najbližji poti do obstoječe asfaltirane javne ceste, se letno namenja največ 4 % primerne porabe občine za tekoče leto. Prioriteta pri koriščenju teh sredstev je zagotovljen lastni delež KS oz. krajanov.
3. Za sofinanciranje projektov KS in društev na področju kulture, športa, gasilstva in drugih dejavnosti se letno nameni v proračunu občine največ 1 % sredstev primerne porabe. Poleg dogovorjene prioritete znotraj občinskih zvez (OGZ, OŠZ, OKZ) je prednost sofinanciranja višina lastne udeležbe in predvsem delež države.
4. 33 % sredstev ustvarjene turistične takse v občini se letno nameni za investicije v komunalno infrastrukturo v naselju Moravske Toplice. Prioriteta pri tem so: kanalizacija s čistilno napravo, javna razsvetljava, pločniki in ceste.
5. 27 % turistične takse se nameni za urejanje javnih turističnih objektov v občini, prioriteto za izgradnjo kolesarske steze Moravske Toplice – Tešanovci – Bogojina – Filovci in Moravske Toplice – Martjanci.

1.3. STRATEŠKE RAZVOJNE VZPODBUDE – USMERITVE

a) Vsebinska razvojnih vzpodbud

Snovanje razvojnih programov in planov – predvsem izdelava strategije razvoja občine na vseh področjih življenja in dela je ena najpomembnejših razvojnih nalog občine. Predvsem program razvoja obrti, podjetništva in kmetijstva v smeri ustvarjanja novih delovnih mest in zagotavljanja višjega standarda prebivalstva v povezavi z njegovimi dohodkovnimi možnostmi.

Priprava projektov in programov za prijavo na razpise iz državnih in evropskih sredstev, izdelava študij vodooskrbe, projektov CRPOV in projektov za razpise PHARE imajo pri ter prioritetni pomen.

b) Opredelitev višine razvojnih vzpodbud

Za razvoj obrti in podjetništva ter kmetijstva se letno v proračunu nameni 3 % sredstev primerne porabe. Na področju obrti in podjetništva se da poudarek sofinanciranju razvojnih agencij Sinergija in RRA Mura, del sredstev pa se nameni za regresiranje obresti za kredite oziroma za sofinanciranje programa samozaposlitve in ustvarjanja novih delovnih mest po sprejetih pravilnikih in programih.

Na področju kmetijstva se del sredstev nameni za regresiranje kolektivnega zavarovanja kmetijskih posevkov kot vrsta oblike varovanja predvsem pred točo. Del sredstev se nameni predvsem kmetijam, ki bodo izvajale načrt prestrukturiranja v skladu z občinsko strategijo na področju kmetijstva.

Višina nepovratnih sredstev iz naslova regresiranja obresti obrtnikom, podjetnikom, kmetom ali drugih oblik neposrednih iz-

plačil kmetom ne more letno biti večja od 1 % primerne porabe proračuna občine.

Za vse razvojne programe in projekte ter drugo dokumentacijo se letno nameni največ 1 % primerne porabe proračuna občine za tekoče leto.

Del turistične takse v višini 20 % se letno nameni za delovanje lokalne turistične organizacije, v sklopu katere se financira tudi delovanje TIC.

Del turistične takse v višini 10 % se letno nameni za delovanje TD in PTZ ter izdajo različnih turističnih publikacij, povezanih z promocijo občine. Osrednje turistično društvo je TD Moravske Toplice, ki mu tudi pripada največji delež teh sredstev.

2. OSTALA NAMENSKA PORABA

- Med ostalo namensko porabo sodijo vsi namensko ustvarjeni prihodki, ki jih občina pridobiva iz različnih naslovov. Pri tem je pričakovati v prihodnje kot najpomembnejši del tega segmenta proračuna komunalni prispevek in tudi prihodke na podlagi javnih razpisov za različne namene – predvsem investicije.
- Sem sodijo tudi vsi prihodki občanov in krajevnih skupnosti za različna sofinanciranja investicij, katerih investitor je sicer občina, gradijo pa se v posameznih naseljih.
- Zelo pomemben del proračuna so tudi krajevni samoprispevki, ki so sicer samo posredno prikazani v bilanci občine, ostajajo pa pomemben vir KS za izvajanje nujnih nalog na ravni krajevnih skupnosti in pri sofinanciranju večjih projektov.
- Kot oblika sklada za različne neformalne namene se v proračunu lahko pojavljajo tudi druge namenske oblike sredstev – prispevek za kabelsko televizijo in drugo.

Sredstva v okviru tega segmenta so strogo namenska. Za ta del prihodkov proračuna, ki predvsem močno povečuje celotni delež v strukturi vse porabe v občini za investicije, je značilno, da porabe ni možno z gotovostjo napovedati, saj je odvisna od virov, ki so lahko iz leta v leto zelo različni. Predvsem so odvisni od gospodarske moči občine in s tem povezane investicijske aktivnosti njenih občanov in pravnih subjektov – komunalni prispevek, na drugi strani pa predvsem od uspeha oddanih vlog na javne razpise različnih ministrstev na državni ravni in višine odobrenih sredstev – državna in PHARE sredstva.

Zastavljeni cilji v zvezi z možnostjo realizacije čim višje vrednosti na področju porabe, ki ni omejena, so naslednji:

1. *Ustvariti možnosti za nove investicije s pripravo ustreznih prostorskih planov in zazidalnih načrtov ter pri tem nuditi relativno ugodne pogoje (cene) nakupa parcel za obrtnike, podjetnike in druge investitorje.*
2. *Priprava vsaj srednjeročnih programov razvoja, ki bodo omogočili pravočasno pripravo kvalitetnih materialov (projektov) za prijavo na javne razpise na različna ministrstva v državi in tudi na evropske sklade.*
Pri tem je zelo pomemben pogoj pobiranje ekološke takse za obremenjevanje vode, saj območje, kjer taksa ne bo pobrana, nima nobene možnosti za pridobitev državnih sredstev.
3. *Vzpodbujanje krajanov za nadaljevanje zbiranja samoprispevka, ki je v posameznih krajih edini vir za sprotno reševanje najnujnejših komunalnih problemov v naseljih (mrliške vežice, vzdrževanje vaških cest ...)*

ZA IN PROTI

Prvo polletje 1999 je v naši občini obdobje referendumov, in to tistih, s katerimi se občani prostovoljno odrekujejo delu lastnih sredstev za skupno dobro – za sofinanciranje krajevnih investicij in drugih namenov. Referendumi za uvedbo samoprispevkov so z letom 1999 dobili novo težo, saj za pozitiven izid glasovanja več ne zadostuje večina volilcev, ki so volili. S spremembami in dopolnitvami Zakona o lokalni samoupravi je uzakonjeno določilo, na podlagi katerega je odločitev o uvedbi samoprispevka sprejeta, če je zanjo glasovala večina volilcev v delu občine, za katerega se bo samoprispevek uvedel.

Glede na to, da je po naseljih občine prijavljenih precej prebivalcev, ki na naslovih, kjer so prijavi stalo bivališče, ne živijo, in so včasih tudi neznan, to tudi sicer, še posebej pa pri udeležbi na referendumu povzroča velike probleme krajevnim skupnostim in vaškim odborom, ki veliko truda in prizadevanj namenjajo pripravam in uskladitvi referendumskega programov z željo, da se izboljša življenje in bivanje v naselju.

Prvi referendumi za uvedbo krajevnega samoprispevka so bili letos izvedeni 10. januarja v naseljih **Mlajtinci**, **Lukačevci** in **Krnci**. V vseh treh naseljih je bila udeležba volilcev zelo visoka, saj je v Mlajtincih in Krncih glasovalo več kot 90% volilcev. Z visokim odstotkom so volilci v Mlajtincih, Lukačevcih in Krncih glasovali za uvedbo krajevnega samoprispevka za obdobje petih let.

Optimistični rezultati januarskih referendumov se niso nadaljevali v marcu, ko je bil v **Ivancih** dne 28. marca neuspešen izid glasovanja - ob manj kot polovični udeležbi volilcev.

Referendumsko obdobje se je nadaljevalo v mesecu maju. V okviru KS Ratkovci so se v naseljih **Ratkovci**, **Lončarovi** in **Kančevci** 2. maja krajanje izrekli za uvedbo krajevnega samoprispevka tudi za naslednjih pet let.

Iste dne je potekalo glasovanje na referendumu v KS Selo-Fokovci, v naseljih **Selo** in **Fokovci**.

V naselju Selo je bil izglasovan predlog za uvedbo krajevnega samoprispevka za naslednjih pet let, neuspešen pa je bil izid glasovanja v Fokovcih.

Po neuspešnem referendumu v **Moravskih Toplicah** v septembru 1997 je krajevna skupnost ob podpori krajanov, ki so na zborih občanov podprli predlog za uvedbo samoprispevka in referendumski program, ponovno razpisala referendum, ki je potekal 23. maja. Tudi tokratno glasovanje ni dalo pozitivnega rezultata in samoprispevek ni bil izglasovan.

Prav tako 23. maja pa so se prebivalci **Ivanovec** na referendumu odločili za nadaljnjo uvedbo krajevnega samoprispevka do maja 2004.

Uspešen rezultat je bil dosežen tudi na referendumu v **Martjancih** 6. junija, kjer je večina volilcev glasovala za uvedbo petletnega samoprispevka.

Z referendumom v Martjancih pa se je za letos zaključilo obdobje referendumov za uvedbo samoprispevka tam, kjer so bili le-ti uspešni. Odločitve krajanov v naseljih, kjer samoprispevek ni bil izglasovan, pa bodo tiste, na podlagi katerih bodo referendumi morda ponovljeni še v tem letu.

N. L.

Prosenjakovci

NOVI DOM – PONOS GASILCEV IN KRAJANOV

Več kot stoletje je že, odkar so se napredni ljudje obmejne vasi Prosenjakovci na skrajnem vzhodu Goriškega odločili za organizirano delo v gasilski organizaciji. Napredni duh iz njihovih vrst je bil vse do danes gonilna sila razvoja in lepo je, da je tako ostalo vse do danes.

To nam najbolj zgovorno potrjuje tudi novi gasilski dom, ki so ga gasilci in drugi krajanje postopoma gradili skoraj celo desetletje, namenu pa ga predali v začetku letošnjega maja. Za več kot 50 članov gasilskega društva in krajanje je bila to pomembna delovna zmagata ter dokaz, da pripravljenost za skupno delo ponekod (še) ni izginita. To pa je po drugi strani obveza za mladi rod, da nadaljuje uspešno tradicijo gasilstva, ki se je v Prosenjakovcih pričela daljnjega leta 1896.

„Ker je bil stari gasilski dom, ki so ga naši predniki zgradili še v času med svetovnjima vojnama, tako za opremo kakor dejavnost in družabno življenje že zdavnaj pretesen, smo že veliko časa razmišljali o nujnosti gradnje novega društvenega doma. Tik pred vstopom v Prosenjakovce iz smeri Sela je garaža soboškega avtobusnega prevoznika zaradi novih centralnih garaž v Murski Soboti nenadoma ostala prazna, zato smo se hitro ogreli, da na tej lokaciji zgradimo nov gasilski dom. Tako smo v začetku osemdesetih let dokupili zemljišče, nekaj let zatem pa smo se lotili prvih gradbenih del,“ se spominja prvih začetkov gradnje doma sedanji predsednik društva Viljem Čahuk.

Ker denarja za tako obsežno investicijo gasilci niso imeli, so dom gradili s pomočjo številnih donatorjev: nekdanje Občinske gasilske zveze Murska Sobota in lokalnih oblasti, od nekdanje občine Murska Sobota do nove občine Moravske Toplice, podjetja Tekstil Pletilstvo in številnih drugih. Veliko prostovoljnega dela so vložili seveda gasilci in drugi krajanje. Gradili so v več fazah. Prva faza je, na primer, obsegala razširitev avtobusne garaže za enkratni obseg, druga faza je zajemala nadzidavo večnamenske dvorane ter društvenih prostorov, tretja pa dograditev kleti; kuhinje, sanitarij ter odra s točilnico. Nova pridobitev je bila sicer v grobem nared že ob praznovanju stoletnice društva, a je bilo potrebno še marsikaj postoriti.

Pravi krajevni praznik ob slovesni otvoritvi gasilskega doma je potekal v začetku maja. S kulturnim programom so ga obogatili gasilci, člani Kulturno-turističnega društva Ady Endre, ženski pevski zbor ter učenci dvojezične osnovne šole. Slovesnosti se je udeležilo kar enajstih desetih okoliških društev ter gostov-gasilcev iz sosednjega kraja Magyarszombatfa na Madžarskem, od gostov pa: predsednik Gasilske zveze Slovenije Ernest Eöry, podžupan občine Moravske Toplice Jožef Matis, župan kraja Magyarszomtafta ter številni drugi.

Trenutno delujeta v Prosenjakovcih dve članski desetini, kmalu pa naj bi ponovno začela delovati tudi pionirska vrsta. Tudi v prihodnje ne bodo držali križem rok. Že pred leti so nabavili najnunejšo opremo za gašenje - v garaži imajo tudi 5.000-litrsko avto-cisterno ter orodno vozilo z motorno brizgalno. V bližnji prihodnosti načrtujejo, da bodo v novem društvenem domu napeljati centralno ogrevanje in opremili kuhinjo.

Zasluge za to imajo seveda prav vsi gasilci in številni krajanje, gotovo pa ne bo odveč, če omenimo oba predsednika društva v času gradnje: prejšnjega Franca Jošarja ter od leta 1991 naprej Viljema Čahuka, ves čas gradnje pa je bil gasilski poveljnik Štefan Kováč.

Da bi bil praznik v Prosenjakovcih še večji, so na bližnjem pokopališču namenu predali še novo mrliško vežico; obe izjemno pomembni pridobitvi za narodnostno mešano in obmejno območje, ki sta skupaj vredni več kot 30 milijonov tolarjev, sta blagoslovila evangeličanski duhovnik Štefan Beznec iz Domanjševca in katoliški župnik - pater Donat iz Kančevca.

Geza GRABAR

RAZPIS

ZA DODELITEV STANOVANJSKIH POSOJIL

I.

Za dodelitev posojil za reševanje stanovanjskih potreb občanov v občini Moravske Toplice za leto 1999 je namenjen znesek višini 6.200.000,00 SIT.

Tega je možno koristiti mesečno do višine cca 1.200.000,00 SIT.

II.

Kreditni pogoji:

Najvišji znesek posojila je: 1.500.000,00 SIT

Najnižji znesek posojila je: 250.000,00 SIT

Obrestna mera: TOM + 3 % (letno)

Doba vračanja: 3 leta v mesečnih anuitetah

Lastna udeležba:

- pri adaptaciji, večjih vzdrževalnih delih in rekonstrukciji obstoječega objekta je potrebna 50% lastna udeležba,
- pri nakupu stanovanjske hiše ali stanovanja je potrebna 30% lastna udeležba

Višina odobrenega posojila posameznemu prosilcu bo odvisna od števila upravičencev in drugih pogojev prosilcev.

III.

Drugi pogoji:

Upravičenci do posojila so občani (fizične osebe) občine Moravske Toplice s stalnim bivališčem v občini Moravske Toplice, ki bodo sredstva, pridobljena s posojilom, vložili v reševanje lastnih (družinskih) stanovanjskih problemov, in sicer za:

- nakup stanovanja (na območju občine Moravske Toplice),
- nakup stanovanjske hiše ali novogradnjo stanovanjske hiše,
- prenovo, sanacijo ali obsežnejša vzdrževalna dela na obstoječi stanovanjski hiši.

IV.

Ob splošnih pogojih, ki jih določa stanovanjski zakon, imajo prednost pri pridobitvi posojila naslednje kategorije prosilcev:

- občani, ki z nakupom ali gradnjo primerne stanovanja prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje,
- občani, ki jim je zaradi spremenjenih družinskih, zdravstvenih ali socialnih razmer dosedanje stanovanje postalo neprimerno,
- občani, ki si svoje stanovanjske razmere izboljšujejo ali rešujejo z vlaganjem sredstev v prenovo, sanacijo ali obsežnejše vzdrževanje obstoječega stanovanja (stanovanjske hiše),
- občani, ki imajo za reševanje svojega stanovanjskega problema zagotovljen del lastnih sredstev (30% predračunske vrednosti).

Prosilec, ki vlaga zahtevo za posojilo za novogradnjo, mora imeti stanovanjsko hišo zgrajeno do tretje faze.

V.

Priloge k vlogi na razpis

Prijava na razpis mora vsebovati:

- splošne podatke o prosilcu in družinskih članih (ime, priimek, rojstni podatki, naslov)
- potrdilo o državljanstvu,
- navedbo namena, za katerega vlagatelj zahteva posojilo s točno navedbo in vrednostjo investicije ter višino zaprosenega zneska posojila,
- dokazilo o zagotovljenih potrebnih lastnih sredstvih,
- gradbeno dovoljenje oz. priglasitev del, če gre za gradnjo ali adaptacijo stanovanjske hiše,
- pogodbo o nakupu stanovanja ali stanovanjske hiše,
- dokazilo o višini plače in drugih dohodkov prosilca in zakonca,
- dokazilo prosilca, da je lastnik oz. solastnik stanovanjske hiše ali stanovanja, za katerega prosi posojilo,
- druga dokazila in podatke, ki jih zahteva posojilodajalec.

VI.

Oddaja prijav:

Obrazce vlog lahko prosilci dobijo na Občini Moravske Toplice, Kranjčeva ulica 3 pri gospe Nadi LUTARIČ, soba št. 6. Vloge za dodelitev posojila z vsemi potrebnimi prilogami oddajo prosilci **do 31. julija 1999** na naslov:

Občina Moravske Toplice, Kranjčeva ulica 3,
9226 MORAVSKE TOPLICE
s pripisom "Prijava na stanovanjski razpis".

Nepopolne vloge in vloge, ki bodo prispele po razpisnem roku, ne bodo obravnavane.

VII.

Prednost pri začetku koriščenja kredita imajo prosilci, ki imajo boljše pogoje za pridobitev posojila, in prosilci, ki imajo hišo zgrajeno do višje gradbene faze.

VIII.

Zavarovanje kredita:

Za zavarovanje kredita je prosilec dolžan predložiti izjave treh kreditno sposobnih porokov.

Kredit je možno zavarovati tudi pri zavarovalnici.

Stroške zavarovanja nosi kreditjemalec.

Interkalarni obresti se ne zaračunavajo.

RAZPIS

Na podlagi 11. člena Odloka o priznanjih in nagradi
Občine Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 35/97)
komisija za priznanja in nagrade objavlja

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ IN NAGRADE OBČINE MORAVSKE TOPLICE ZA LETO 1999

I.

Občina Moravske Toplice podeljuje priznanja in nagrado občine Moravske Toplice posameznikom za pomembna dejanja, življenjsko delo in dosežke. Podjetjem, samostojnim podjetnikom, zavodom, društvom, političnim strankam, krajevnim skupnostim in drugim organizacijam se lahko podelijo za pomembne dosežke na področju gospodarskega razvoja ali splošnega razvoja (kmetijstva, turizma in gostinstva, obrti, industrijske proizvodnje itd.), družbenih dejavnosti (kulturna, športna, izobraževalna itd.), informiranja, gasilstva in reševanja, pri delu drugih društev, reševanju manjšinske problematike ter razvoju posameznih dejavnosti oziroma krajev v občini.

II.

Priznanja in nagrade Občine Moravske Toplice:

1. Naziv **Častni občan**
2. **Priznanje Občine Moravske Toplice**
3. **Velika zahvalna listina**
4. **Nagrada Občine Moravske Toplice**

III.

Naziv **Častni občan** Občine Moravske Toplice se podeljuje posameznikom za posebno pomembna dejanja, delo in zasluge, ki pomenijo izjemen prispevek k razvoju, ugledu in uveljavljanju občine Moravske Toplice v državi ali na mednarodnem področju.

Priznanje Občine Moravske Toplice se podeljuje za pomembna dejanja in dosežke na področjih iz I. točke tega razpisa, dosežene v zadnjem obdobju.

Velika zahvalna listina Občine Moravske Toplice se podeljuje za dosežke na področjih iz I. točke tega razpisa, ki so prispevali k uveljavitvi občine in njeni specifični prepoznavnosti v širšem slovenskem prostoru.

Nagrada Občine Moravske Toplice se podeljuje za izjemno pomembne dosežke na kateremkoli področju delovanja, za sistematično in dosledno delo pri razvijanju gospodarskih dejavnosti, negovanju in razvijanju kulturnih vrednot, za izjemne športne in druge dosežke, ki nosilca uvrščajo v vrh državnih in mednarodnih tekmovanj, ustvarjalnih dosežkov na področju raziskovanja, umetniškega delovanja ali na drugih področjih.

Predloge za podelitev priznanj in nagrade občine lahko podajo posamezniki, skupine občanov, politične stranke, župan, krajevne skupnosti, podjetja, zavodi, društva ter druge organizacije in skupnosti.

Predlog mora vsebovati podatke o kandidatu za priznanje oziroma nagrado z utemeljitvijo predloga ter podatke o predlagatelju.

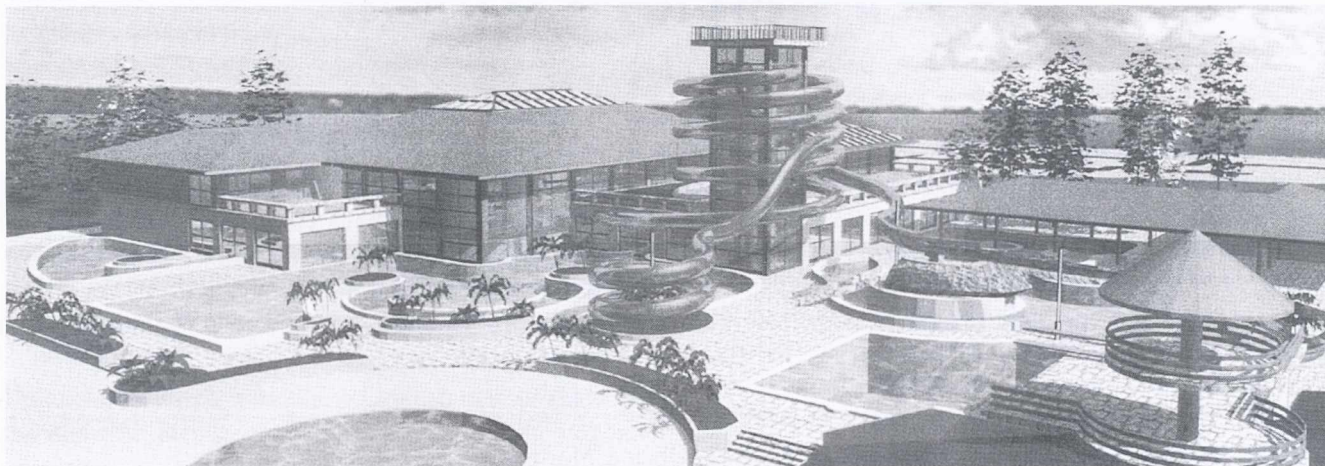
**Pisne predloge je potrebno posredovati najpozneje do 20. julija 1999 na naslov:
OBČINA MORAVSKE TOPLICE, Kranjčeva ulica 3, 9226 Moravske Toplice
s pripisom »Razpis - komisija za priznanja in nagrado«.**

Zdravilišče Moravske Toplice

PRIČELI Z GRADNJO SODOBNEGA BAZENSKEGA KOMPLEKSA

Investicijski cikel srednjeročnega razvojnega programa ene od najhitreje rastočih turističnih destinacij v Sloveniji – Zdravilišča Moravske Toplice se nadaljuje.

Na vzhodni strani zdravilišča so se namreč pričela dela pri gradnji bazenskega kompleksa Termoland, ki naj bi bil kopalcem na voljo do glavne kopalne sezone prihodnjega leta.

Računalniška risba kopalnega kompleksa Termoland, ki ga gradijo na vzhodni strani zdraviliškega kompleksa.

DELA POTEKAJO

Gradnja bazenskega kompleksa Termoland je nedvomno ena najobsežnejših investicij v letošnjem letu v slovenskem turizmu, saj znaša vrednost celotnega objekta, vključno s projekti, infrastrukturo in potrebno dokumentacijo 2,295 milijarde tolarjev.

Kot je ob koncu marca, ob podpisu podobe z glavnimi izvajalci, ljubljanskim SCT za gradbena in obrtniška dela ter za ureditev okolice, Gidosom iz Lendave za elektroinstalacije ter Blisk-Montažo iz Murske Sobote za strojne instalacije, povedal direktor Zdravilišča Moravske Toplice Dušan Bencik, bodo investicijo pokrili s tremi viri financiranja: z lastnimi sredstvi, torej dobičkom in amortizacijo, kar letno znaša okrog 450 milijonov tolarjev, z dokapitalizacijo podjetja – z razpisom novega paketa delnic naj bi zbrali okrog milijardo tolarjev, preostanek oziroma 18 % investicijske vrednosti objekta pa bodo pokrili z najetjem dolgoročnih kreditov.

AKUTNE POTREBE PO VODNIH POVRŠINAH

Po besedah direktorja so se za tako obsežno investicijo v vodne zmogljivosti odločili iz več razlogov. Prvi je nedvomno potreba po večjih vodnih površinah, saj se bodo z dokončanjem gradnje obeh faz apartmajskega naselja posteljne zmogljivosti zdravilišča podvojile in bodo znašale več kot 1.200 mest. Z novim bazenskim kompleksom, projektiral ga je arhitekt Janez Kobe z ljubljanskega Biroja za arhitekturo, pa se bo vidno izboljšala tudi kvaliteta zdraviliške ponudbe, saj bo celotna površina objekta, zunanjih in

notranjih bazenov, toboganov, skakalnih stolpov in tlakovanih površini ter parkirišč znašala več kot 15.000 kvadratnih metrov. Ko bo investicija zaključena, bo zdravilišče bogatejše za 2.200 kvadratnih metrov novih vodnih površin oziroma jih bo skupaj imelo 4.500 kvadratnih metrov.

Notranjost objekta bo v več nivojih: v pritličju bo sprejemni del s trgovinicami ter garderobnim in sanitarnim delom, bazeni – vsega skupaj jih bo 11 novih – pa bodo razporejeni v več nivojih. V nadstropju, ki bo v glavnem namenjeno za počivanje gostov in lepotilnemu programu, bo tudi termalni bazen. Vsi bazeni bodo opremljeni z zračnimi in vodnimi masažami ter z drugo sodobno bazensko tehniko (vodnimi tokovi, slapovi in brzicami, gejziri in drugimi vodnimi atrakcijami), kar bo omogočilo ponudbo novih programov. Pri zasnovi bazenov je bila tudi upoštevana razporeditev bazenov po segmentu gostov in po vsebini: od najmlajših do najstarejših obiskovalcev.

Objekt, ki je najsodobnejši te vrste, bo imel tudi nekatere dodatne popestritve oziroma značilnosti, saj bodo s 15 metrov visokega toboganskega stolpa speljani kar štirje tobogani različnih oblik in "hitra reka".

Končno pa si že vrsto let v zdravilišču v največji meri prizadevajo zadovoljiti potrebe in želje tako hotelskih kakor tudi dnevnih gostov. Z novim dostopom in urejenimi parkirišči bodo novi bazenski kompleks popolnoma približali dnevnim kopalcem, kar bo po drugi strani pomenilo sprostitev sedanjih kopalnih površin, namenjenih hotelskim gostom.

Geza GRABAR

VESTI IZ ZDRAVILIŠČA

DOBRI REZULTATI ZA LETO 1998

V Zdravilišču Moravske Toplice so tudi v letu 1998 dobro poslovali, saj so ob 248.000 nočitvah domačih in tujih gostov (za šest odstotkov več kot leto poprej - dobri dve tretjini so jih ustvarili v hotelih, ostalo pa v campu), 408.000 kopalcih ter 153.000 storitvah v zdravstvenem oddelku, ustvarili za 225.680.000 tolarjev čistega dobička. To je v primerjavi z letom pred tem 28-odstotno povečanje. Kot pravijo, je dobiček večji predvsem na račun racionalizacije stroškov, saj so le-ti ostali na ravni predhodnega leta.

PONUDBA »ALL INCLUSIVE«

Z letošnjim junijem so v hotelu Ajda uvedli novo ponudbo, imenovano »All inclusive« - vse je vključeno v ceno programa, kar je na slovenskem turističnem trgu novost, v tujini pa je to že ustaljena oblika turističnega produkta.

ŠIRITEV IGRISČA ZA GOLF

V zdravilišču so pred zaključkom priprav za pridobitev lastništva nad kmetijskimi zemljišči za gradnjo druge faze igrišča za golf. Zemljišča so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč. Od potrebnih soglasij ministrstev za kmetijstvo ter okolje in prostor bo odvisno, ali bodo v zdravilišču še letos začeli urejati 27 ali 49 hektarjev travnatih površin, s čimer naj bi izpolnili pogoj za igrišče z devetimi oziroma osemnajstimi igralnimi polji.

Zdaj v Zdravilišču Moravske Toplice razpolagajo z devetimi hektarji igrišča za golf.

PREKMURSKA VAS II NA JESEN

Zaradi težav pri poslovanju izvajalca gradbenih del pri gradnji II. faze apartmajskega naselja Prekmurska vas - stečaj novomeškega Pionirja Standarda, ki je bil pogodbeni partner soinvestitorja gradnje, Electe iz Ljubljane - se bo po besedah direktorja Zdravilišča Moravske Toplice Dušana Bencika konec lanskega leta pričeta gradnja apartmajev nekoliko podaljšala. Tako naj bi bil večji del apartmajev predan kupcem v jesenskih mesecih, celotna gradnja II. faze Prekmurske vasi s 152 apartmaji v podobi stare prekmurske arhitekture, spremljajočimi objekti in z vso potrebno infrastrukturo pa naj bi bila zaključena do konca letošnjega leta.

Prodaja apartmajev, ki so v celoti namenjeni trgu, poteka dobro, saj ima doslej že 40 % apartmajev znanega lastnika.

DOKAPITALIZACIJA

V Zdravilišču Moravske Toplice je v teku dokapitalizacija podjetja v višini 1,051 milijarde tolarjev. Trenutno poteka vpisovanje in plačevanje novo izdanih delnic: 738.880 navadnih delnic po ceni 1.375 tolarjev za dosedanje ter po ceni 1.500 tolarjev za nove lastnike.

Zanimanje za nakup novih delnic Zdravilišča Moravske Toplice je preseгло vsa pričakovanja, saj bodo kmalu objavili tudi razpis za vpisovanje zunanjih delničarjev; po pričakovanjih bo med največjimi Sava iz Kranja.

G.G.

Ivanovci ŽAMETNA ČRNINA ZASAJENA

Tudi Vinogradniški center Društva vinogradnikov Goričko v Ivanovcih sodi med tiste slovenske kraje, kjer se lahko pohvalijo s potomko več kot 400-letne trte žametne črnine z mariborskega Lenta. Sredi maja je bila namreč v Ivanovcih svečanost ob zasaditvi cepiča najstarejše vinske trte na svetu. 400-letno trto je predstavil mag. Tone Zafošnik, mariborski mestni viničar. Naslednico stare trte sta mu pomagala posaditi župan občine Moravske Toplice Franc Cipot in Ernest Novak, predsednik Društva vinogradnikov Goričko.

G.G.

Foto: Geza GRABAR

Pomembna pridobitev za še večji razvoj turizma in gospodarstva v občini je brez dvoma tudi nedavno odprti bencinski servis ob regionalni cesti skozi Martjance. Petrolov bencinski servis poleg črpalke za gorivo obsega tudi prodajalno plina in mešanega blaga, gostinski lokal ter samopostrežno avtopralnico. Posebnost novega bencinskega servisa je tudi naj sodobnejša in ekološko varna oprema za točenje goriva.

Prosenjakovci VINO NE POZNA MEJA

Kulturno-turistično društvo Ady Endre iz Prosenjakovec je v sodelovanju s Kmetijsko svetovalno službo soboškega Živinorejsko veterinarskega zavoda pripravilo prvo mednarodno ocenjevanje vzorcev vin slovenskih in madžarskih vinogradnikov. Ti so na ocenjevanje, ki je lep primer sodelovanja in zblíževanja vinogradnikov z obeh strani meje, prinesli 60 vzorcev 15 različnih sort vina, med njimi je bilo največ zvrsti, srečali pa smo lahko tudi nekatera tipična madžarska vina.

V skupini vin zvrsti (27 vzorcev) je največ točk zbralo vino pridelovalca Aleksandra Šance iz Središča (18,70), sledita mu Janez Grabar iz Sela (18,56) in Franc Flisar iz Fokovec (18,26).

Dva najvišje ocenjena vzorca sorte chardonnay (8 vzorcev) je prinesel Ladislav Györek iz Prosenjakovec (dobil je 19,62 točke za chardonnay jagodni izbor in 18,24 točke za chardonnay normalna trgateg), sledi Ernest Vöröš, prav tako iz Prosenjakovec (18,10).

Chardonnay jagodni izbor vinogradnika Ladislava Györeka je postal šampion ocenjevanja.

G.G.

Vinotoč Janeza Erniše na Jelovškovem bregu NAJLEPŠA VINSKA KLET

Društvo vinogradnikov Goričko je bilo pred leti pobudnik začetka ocenjevanja vinskih kleti. Njihovo pobudo je podprl tednik Kmečki glas in akcija ocenjevanja je postala vseslovenska, prijave pa so lahko tudi velike kleti iz donedavne družbene pridelave vin.

Posebej razveseljivo je, da je letos v konkurenci turističnih kmetij in vinotočev najvišjo oceno prejel lastnik vinotoča na Jelovškovem bregu Janez Erniša. Pri Erniševi kleti je zanimiva tako zunanost zgradbe (s slamo krita streha) kot tudi nad vse prijeten notranji ambient kleti, ki že vrsto let sprejema goste in jim nudi prijetno zatočišče z občutkom domačnosti. Prostoru primerni sta tudi ponudbi jedi (domači narezek, bograč, potice ...) in izvrstnih vin iz lastnega vinograda.

L.S.

Letos mineva 80 let od dogodkov, ko so sredi avgusta 1919 vojaške enote SHS vkorakale v Prekmurje in omogočile vzpostavitev civilne oblasti. Izvedenec za Prekmurje v jugoslovanski delegaciji dr. Matija Slavič, prleški rojak, je dogodke opisal v številnih spisih, člankih in razpravah. Objavljamo dva odlomka iz njegovega zapisa Prekmurske meje v diplomaciji.

Dr. Matija Slavič: PREKMURSKE MEJE V DIPLOMACIJI

I. Na mirovni konferenci v Parizu

Slovenci smo imeli na mirovni konferenci v Parizu po svetovni vojni leta 1918 skrajno slabo stališče. Naše Goriško in Primorje nam je odvzela Italija zase, naše Koroške pa nam z ameriško Milesovo komisijo vred ista Italija ni privoščila, da bi jo ohranili. Italija pa je bila takrat ena izmed petih velesil, ki je z Ameriko, Anglijo, Francijo in Japonsko določala svetu mirovne pogoje.

Tudi naše štajerske meje dolgo niso našle milosti v očeh mogočnih diplomatov. Dne 18. febr. 1919 so zastopniki velesil prvič zaslišali jugoslovansko delegacijo. Vodil jo je Pašič, govorili pa so dr. Vesnič, dr. Trumbić in dr. Žolger. Kmalu potem smo zvedeli, da mislijo velesile narediti Dravo za severno jugoslovansko mejo, tako da bi odpadel k Avstriji ves levi breg Drave z Mariborom in z vsemi Slovenskimi goricami vred. Rekli so namreč, da je reka najenostavnejša jasno določena državna meja. Dobro se še spominjam žalostnega petka, dne 8. marca 1919, ko smo se pri dr. Žolgerju zbrali dr. Rybař, dr. Pitamic, prof. Juvančič, dr. Šubelj, ing. Mačkovšek, dr. Brezigar, dr. Shvegell, prof. dr. Fr. Kovačič in pisec teh spominov, da bi zbrali argumente za rešitev levega brega Drave. Prof. Kovačič, izvedenec za štajerske meje, je prečital svoj spis o obrambi levega brega Drave. Končal se je že razgovor o prvem delu tega spisa, ko pride dr. Vošnjak k dr. Žolgerju in mu sporoči, da ga bo sprejel angleški delegat, h kateremu ga je poslal, in da pridno študirajo Žolgerjeve spise, ki jih je predložil pred tremi dnevi. Po sklenjenem razgovoru pri dr. Žolgerju je prišel v našo sredo še dr. Smodlaka z vestjo, da bi bila Drava meja samo do vključno Maribora, a da tudi o Mariboru gre barometer za 2° višje.

Za Štajersko smo končno dobili državno mejo preko levega brega Drave do blizu etnografske meje z nekaterimi izgubami narodnih drobcev ob nemški črti. Bila je priznana Jugoslaviji tudi Radgona z okolico.

Če je bilo tako težavno spraviti velesile čez Dravo, je razumljivo, da Prekmurje ni prišlo niti v poštev. Šele ko so ti mogočni možje prišli z državno mejo čez Slovenske gorice, je bilo mogoče misliti tudi na Slovensko krajino preko Mure. Seveda jim je bila tudi tu zopet Mura naravna državna meja. Prav tako je razumljivo, da je za ameriške, angleške in japonske pojme malenkost, v katero državo naj spada 100.000 ljudi, kolikor jih je onkraj Mure, ki smo jih reklamirali za Jugoslavijo.

Šele konec marca 1919 so se zastopniki petih velesil začeli baviti s prekmurskim vprašanjem. Niso se mogli odločiti za jugoslovanski predlog. Težavo jim je delala ogrska statistika, ki leta 1910 sploh ni štela več Slovencev posebej, ampak jih dala v rubriko "druge narodnosti", h katerim so šteli tudi Cigane (Romi). Dalje niso našli krajevnih imen v statistiki na kartah. V statistiki so bila namreč najnovejša pomadžarjena imena, medtem ko so

imele starejše generalštabne karte še starejša imena, bolj slovenska. Zato niso prav vedeli, koliko je prekmurskih Slovencev in v katerih krajih natančno prebivajo. Povrh se jim je Mura zdela boljša meja kot prekmurska meja, ki oblikuje iz Prekmurja nekako škofovsko kapo, kakor se je izrazil eden izmed njih.

Iz tega smo spoznali, kaj nam je treba predložiti zastopnikom velesil, ki so določali meje. Pripravili smo v francoščini knjižico, ki na splošno opisuje Prekmurje, potem pa še zlasti statistiko Prekmurja in etnografsko karto Prekmurja. Zadnjega marca 1919 sem delo v rokopisu končal. Za statistiko sem vzel dvojna imena, najnovejša, kakor so bila v madžarski statistiki iz leta 1910. Zadnje štetje je bilo zaradi tega nepopolno, ker Slovencev niso šteli posebej, ampak s Cigani skupaj, da bi tako bolj zbrisali slovensko individualnost. Zato sem pritegnil še madžarsko uradno štetje iz leta 1890, kjer so bili Slovenci posebej šteti. Dasi tudi to štetje ni bilo popolnoma zanesljivo, je vendar izkazovalo za Slovence zadovoljive rezultate. Po štetju iz leta 1890 sem izračunal tudi za vsako prekmursko občino, koliko je Slovencev, Madžarov in Nemcev ter s pomočjo visokošolca Gabrijela Majcna in prof. Derocca izdelal etnografsko karto, iz katere se natančno do 5 % pozna narodnost prekmurskih občin. Te rokopise smo takoj rabili in pošiljali po dr. Žolgerju raznim delegatom. S tiskanjem pa sem imel še veliko skrbi. Dne 18. aprila sem dobil prvih deset eksemplarjev obeh omenjenih knjižic z etnografsko karto. Ker je bila na karti izpuščena še malenkostna procentna razlika, sem dal to malenkost dne 23. aprila popraviti še v tiskarni. Na koncu aprila in v začetku maja smo pridno pošiljali in nosili naši knjižici in etnografski prekmurski zemljevid zastopnikom velesil.

Prehod preko Mure z državno mejo je bil za velesile še vedno težak. Zato je bila naša državna meja še vedno brez Prekmurja. V začetku maja pa je vendar dobil ameriški izvedenec major D. W. Johnson (izg. Džonsn), v civilu univ. prof. na univerzi Columbia v New Yorku, pogum, da je na podlagi naše prekmurske statistike in etnografske karte izdelal državno mejo onkraj Mure. Toda njegov predlog v svetu deseterice – Conseil des Dix – (po dveh delegatov petih velesil) ni dobil večine. Prekmurje je ostalo 12. maja izven jugoslovanske meje.

Treba je bilo novih naporov, da bi se ta sklep deseterice spremenil.

II. Pri mednarodni razmejitveni komisiji

Razmejitveni komisarji štirih velesil so svoje delo vzeli zelo resno. Vozili so se gledat Muro in njene brode ter določali vestno državno mejo po trianonskem besedilu. Najbolj zanimivo njihovo delo pa je bilo izpraševanje vseh mejnih občin na jugoslovanski in madžarski meji. Razmejitvena komisija je določila v francoskem jeziku okrog 20 vprašanj.

Taka vprašanja so bila: Ali poznate novo (trianonsko) mejo? Ali je občinsko posestvo s to mejo presekan? Kje (znotraj ali izven meje) imate opekarno, drva, pašnike, zdravnika, babico itd.? Ta vprašanja je moral dati okrajni glavar v Soboti Gašper Lipovšek tiskati v prekmurščini in madžarščini. Potem pa so se te vprašalne pole poslale vsem mejnim jugoslovanskim in madžarskim občinam z naročilom, naj občina izbere 6 mož, ki bodo na ta vprašanja odgovorili pred razmejitveno komisijo. Ogrofilo so to priložnost porabili, da so nahujskali svoje privržence za demonstracije proti Jugoslaviji, češ da se pri tem izpraševanju lahko Prekmurje zopet priklopi Ogrski. Iz Madžarske so na nepojasnen način prinesli mnogo v prekmurščini in madžarščini pisanih letakov, ki so ščuvali proti Jugoslaviji in pozivali prebivalstvo, naj "glasuje" za Madžarsko.

Dne 15. septembra 1921 je razmejitvena komisija v miru postavila tromejo med Jugoslavijo, Avstrijo in Madžarsko. Za 19. september pa je naznanila, da pride izpraševati v mejne občine. Ko se je pripeljala iz Varaždina v Mursko Soboto, je tam velika množica, zlasti evangeličanov, demonstrirala proti Jugoslaviji, ravno tako v Puconcih in Trdkovi. Madžarski komisar je imel na avtu madžarsko zastavo; zato so ga madžaroni spoznali in v Puconcih okrasili njegov avto s cvetjem. V Trdkovi so imeli demonstranti madžarske narodne znake in peli madžarske pesmi. Izpraševanja te demonstracije niso motile. Poklicani so dajali odgovore, komisija jih je beležila. Zanimivo je bilo vprašanje, kakšne narodnosti so prebivalci. Tu so odgovarjali v slovenskih občinah po pravici, da so Slovenci ali Vendi. Če so govorili slovenski, so rekli, da so Slovenci; če so govorili madžarski, so rekli, da so Vendi, ker Madžari izraza "Sloven" niso rabili do najnovejšega časa. Zanimivo je bilo tudi to, da so zastopniki slovenskih obmejnih vasi, ki so ostale pri Ogrski, odgovarjali brez izjeme, da so "Slovenci", in niso rekli, da so "Vendi". To se je predsedniku Angležu zdelo čudno in je vprašal: "Ali ni nič rojenih Madžarov?" Odgovorili so mu, da čistih rojenih Madžarov ni. Na vprašanje, ali so torej v vasi vsi enaki, so rekli: "Da." Na ta način je bilo več Slovencev dognanih, kakor jih je bilo v ogrskih statističnih podatkih, tako da je francoski komisar rekel jugoslovanski delegaciji, da je njihova etnografska karta pravilna. S to karto v roki je namreč poslušal Francoz to izpraševanje. V Gornjem Seniku so zastopniki pred razmejitveno komisijo zahtevali, da naj bosta pridiga v cerkvi in katekizem v šoli slovenska. Iz Gornjega Senika se je komisija odpeljala prenočevati v Monošter (St. Gotthárd), od koder je šla 20. septembra v Velike Dolénce. Tudi tja so prišli demonstranti z madžarskimi zastavami, katere pa so jim po odhodu komisije naši prekmurški dobrovoljci iztrgali – ena teh zastav je v mariborskem muzeju –, ki so se za drugi dan že pripravili, medtem ko so jih prvi dan demonstracije iznenadile. Na jugoslovanski strani je vprašanje stavil v prekmurščini ali madžarščini, kakor so pač ljudje razumeli, jugoslovanski izvedenec, na ogrski strani pa madžarski, in sicer prekmurški Slovenec iz Bakovec, Sinkovich, bivši ogrski okrajni glavar v Murski Soboti.

Celotna razprava bo objavljena v knjigi NAŠE PREKMURJE, ki izide naslednji mesec pri Pomurski založbi.

Čiščenje in razkuževanje opreme za molžo

Mlekarska oprema je onesnažena predvsem s posameznimi sestavinami mleka, kot so beljakovine, maščobe in mlečni sladkor. Naša naloga je, da jih s čiščenjem povsem odstranimo. Svetoval bi, da uporabljate res najkvalitetnejša razkužila, tako za vsakodnevno (alkalno) kakor za tedensko (kislo) čiščenje. V naši ambulanti imamo na zalogi naj sodobnejša razkužila svetovnih proizvajalcev.

Čiščenje in razkuževanje opreme za ročno molžo

Splakovanje – zunanjo in notranjo površino opreme takoj po vsaki molži splaknemo z mlačno ali hladno vodo. Opreme ne splakujemo z vročo vodo, da se beljakovine ne prilepijo na stene. Voda za splakovanje ne sme biti premrzla, ker se maščobni delci strdijo in tudi prilepijo na stene.

Čiščenje – raztopino kemičnega sredstva za čiščenje in razkuževanje pripravimo v dovolj veliki posodi – kadi ali koritu. Predpisano količino sredstva stresemo v vodo, segreto na 45-50 stopinj Celzija in premešamo. Splaknjeno opremo potopimo v raztopino in jo temeljito očistimo s ščetko.

Končno splakovanje – z očiščene in razkužene opreme moramo odstraniti vse ostanke kemičnih sredstev. To dosežemo s temeljitim splakovanjem z vodo. Splakujemo le s čisto, pitno vodo.

Shranjevanje opreme – splaknjeno opremo za molžo hranimo v posebnem, čistem prostoru. Opreme ne postavljamo na police, ampak jo obesimo tako, da z nje odteka voda.

Splakovanje opreme pred molžo – pred molžo vso opremo spet splaknemo z vročo vodo, da mleko ne okužimo s klicami, ki so se med shranjevanjem naselile na opremi.

Ročno pomivanje molznih vrčev

Splakovanje – opremo za molžo takoj po molži prenesemo v mlekarno in jo oplaknemo s curkom vode. V vedro nalijemo hladno ali mlačno vodo. Molzni vrč priključimo na vakuum, molzno enoto primemo za kolektor in sesne čaše večkrat potopimo v vodo. Z dviganjem in spuščanjem čaš v vodo molzna enota izmenično sesa vodo in zrak. S tem dosežemo vrtninjenje vode v enoti in zaradi tega boljše splakovanje. Voda se nabira v vrču. Ko je poln, prenehamo splakovati, zapremo vakuumsko pipo in vodo izlijemo iz vrča.

Čiščenje – raztopino kemičnega sredstva za čiščenje in razkuževanje pripravimo v vrču. Postopek je enak kot pri umivanju opreme za ročno molžo. Oplaknjeno opremo za molžo pomivamo enako, kot smo jo splakovali. Odpremo vakuumsko pipo, molzno enoto primemo za kolektor in sesne čaše potapljam v raztopino za čiščenje. Ko je vrč primerno poln, zapremo vakuumsko pipo in raztopino zlijemo v vedro. Postopek ponovimo večkrat. Po končanem čiščenju zlijemo raztopino v korito in s ščetko očistimo sesne gume od znotraj, prav tako molzni vrč in pokrov.

Končno splakovanje – z očiščene in razkužene opreme moramo odstraniti vse ostanke kemičnih sredstev. To dosežemo s temeljitim splakovanjem. Voda za splakovanje mora biti neoporečna.

Shranjevanje opreme – shranimo v posebnem, čistem prostoru obešeno tako, da voda odteče z nje in da se oprema suši. Pred molžo molzni stroj in vso drugo opremo splaknemo z vročo vodo. Molzni stroj in vso opremo za molžo pomijemo po vsaki molži. Vsakih sedem dni očistimo in razkužimo vso opremo še po posebnem postopku. Molzni stroj ob tem razstavimo in vse dele temeljito oščetkamo. Pri tem zamenjamo tudi sesne gume.

V naši ambulanti imamo tudi aparat za merjenje vakuumu, ki je ena najpogostejših napak v delovanju molznega stroja. Uporabljamo ga tudi na dvoriščih, kjer imamo težave s povečanim številom somatskih celic.

Marko NABERGOJ, dr. vet. med.

VETER V LASEH - S ŠPORTOM PROTI DROGI V MORAVSKIH TOPLICAH

V vseslovensko množično športno prireditev *Veter v laseh – s športom proti drogi*, katere namen je prek športa mladim čimbolj približati vrednote življenja, se je že drugo leto zapored aktivno vključila tudi občina Moravske Toplice ter s tem ponovno potrdila sloves občine, ki veliko pozornosti namenja tudi najmlajšim.

Naša občinska športna zveza je sredi maja v športnem centru Zdravilišča Moravske Toplice kljub muhastemu vremenu pripravila bogat program športnih in drugih aktivnosti.

V športna tekmovanja in likovno ter plesno izražanje se je vključilo kar 332 učencev z vseh treh osnovnih šol v občini: Bogojina, Fokovec in Prosenjakovec, letos pa so se jim prvič pridružili tudi učenci iz sosednje občine, z Osnovne šole Puconci, ki so bili s kar 183 udeleženci tudi najštevilnejši. Kot gostje so se mladim pridružili tudi člani plesne skupine Pandora iz Ormoža. Skupaj z učitelji in mentorji je na prireditvi sodelovalo blizu 380 ljudi.

Tekmovanje je v kolektivnih športih potekalo v dveh starostnih skupinah (do 15 in nad 15 let). V **košarki** med mlajšimi, kjer je tekmovalo 11 ekip, so prva tri mesta pripadla učencem Osnovne šole Puconci: prvo skupini z imenom Rio de Ferero, drugi Külerom in tretje Gringosom; v starejši skupini v košarki se je pomerilo 10 ekip. Najuspešnejši so bili učenci OŠ Puconci, ki so osvojili prvi dve mesti: prvo

Pritlikavi Smrkavci ter drugo Plavi bokseri, tretja pa je bila ekipa OŠ Bogojina. Številna je bila udeležba tudi v **odbojki**, saj se je med mlajšimi pomerilo devet, med starejšimi pa dvanajst ekip. Pri slednjih so

Foto: Geza GRABAR

zmagali učenci z DOŠ Prosenjakovci, drugo oziroma tretje mesto pa sta osvojili I. oziroma II. ekipa z OŠ Bogojina. Med mlajšimi je prvo mesto pripadlo OŠ Puconci, drugo OŠ Bogojina III ter tretje OŠ Puconci III. V **rolanju** so bili med mlajšimi najhitrejši Marina Marič, Goran Drvarič (oba OŠ Puconci) in Damjan Grabar (OŠ Fokovci), med starejšimi pa Uroš Sedonja, Patricija Vogrin ter Borut Roudi (vsi učenci puconske osemletke); v likovnem izražanju oziroma **risanju na asfaltu** so prvo mesto prisodili učencem bogojinske, drugo puconske in tretje prosenjakovske osemletke, v **plesu na ulici** pa gostujoči skupini iz Ormoža, drugi enakovredni nagradi pa sta si razdelili plesni skupini z osnovnih šol Puconci in Bogojina.

Zunaj konkurence je potekal še **turnir v malem nogometu**. Najboljša je bila ekipa OŠ Puconci.

Kot zanimivost naj povemo, da sta tekmovanje v rolanju pripravila predstavnika podjetja Alpina Žiri, ki je najboljšo nagradilo z rolerji.

Geza GRABAR

Hokej na travi NAŠE HOKEJISTKE ČETRTE

Športni park Zdravilišča Moravske Toplice je bil letos že dvakrat v znamenju evropskih tekmovanj v hokeju na travi. Po evropskem prvenstvu pokalnih prvakov skupine C, ki je bilo v začetku aprila, je konec maja potekalo še prvenstvo državnih prvakinj stare celine skupine C.

Tekmovanje je bilo za nas toliko pomembnejše, saj je v elitni evropski družini kot predstavnica Slovenije sodelovala ekipa Moravskih Toplic. Med šestimi ekipami iz Avstrije, Azerbajdžana, Finske, Hrvaške in Švice so naše hokejistke – okrepljene z

Igralke HK Moravske Toplice, ki so uspešno prestale prvo mednarodno preizkušnjo.

Foto: Geza GRABAR

nekaterimi igralkami iz Hokejskega kluba Triglav iz Predanovec ter iz Slovaške – pokazale zelo dopadljivo igro. V prvem krogu so proti hrvaški ekipi iz Zeline igrale neodločeno 0:0, proti Avstrijkam iz Wiener Neudorfa so bile poražene z 0:4, v tekmi za tretje mesto so izgubile z minimalnim porazom 0:1 in osvojile četrto mesto.

To je doslej največji uspeh v zgodovini slovenskega ženskega hokeja.

Iz naše občine so na evropskem prvenstvu sodelovale: Vanja Cipot, Nina Recek ter Daniela Kučan (vse iz Tešanovec), Mojca Horvat iz Bogojine ter Tadeja Sambt iz Lukačevca.

Geza GRABAR

Mali nogomet – občinska liga ZMAGA KMN PROSENJAKOVCI

Rezultati zadnjega (18.) kroga

Ivanci : Sebeborci	4 : 2
Čarda : Vučja Gomila	1 : 2
Mlajtinci : Tešanovci	7 : 4
Suhi Vrh : Filovci	5 : 3
Prosenjakovci : M. Toplice	4 : 1

Končna tabela lige

1. Prosenjakovci	18	13	4	1	59	: 25	43
2. Mlajtinci	18	13	3	2	77	: 37	42
3. Ivanci	18	12	2	4	71	: 42	38
4. Sebeborci	18	8	4	6	57	: 41	28
5. Tešanovci	18	8	3	7	64	: 59	27
6. Vučja Gomila	18	6	5	7	38	: 42	23
7. Moravske Toplice	18	7	0	11	44	: 58	21
8. Čarda	18	6	1	11	41	: 51	19
9. Suhi Vrh	18	5	1	12	45	: 63	17
10. Filovci	18	0	0	18	32	: 114	0

NA TURNIRJU ZMAGALI IVANCI

Na tretjem občinskem turnirju ekip malega nogometa, ki ga je pripravil KMN Ivanci, je sodelovalo vseh 12 aktivnih ekip v občini.

Prvo mesto so osvojili domačini – KMN Ivanci, ki so v finalu premagali ekipo KMN Sebeborci veterani.

III. odprto prvenstvo občine v krosu

TOKRAT PRAVI TEKAŠKI PRAZNIK V SEBEBORCIH

Da šport zares ne pozna meja in da je atletika kraljica športov, smo se lahko pred prvomajskimi prazniki (ponovno) prepričali tudi na krosu v Sebeborcih. Pri Občinski športni zvezi Moravske Toplice, kjer je ob komisijah za veliki in mali nogomet, kolesarjenje ter po novem tudi šah zelo aktivna tudi komisija za atletiko, so namreč pod streho letos spravili že III. odprto prvenstvo občine Moravske Toplice v krosu. Kot že dve leti prej (leta 1997 v Selu in lani v Motvarjevcih) je bil tudi tokrat tek pomurskih poslancev, županov, svetnikov, direktorjev in managerjev. Ob že omenjeni komisiji za atletiko oziroma športni zvezi so k odlično pripravljeni prireditvi v Športnem centru v Sebeborcih nedvomno največ pripomogli gostitelji – Krajevna skupnost Sebeborci s tamkajšnjimi društvi in klubi: od krajanov samih do gasilcev, kinologov, igralcev malega nogometa, strelcev in še koga.

Odziv tekačev v najmlajših kategorijah je bil po tradiciji zelo dober, učenci osnovnih šol iz Bogojine in s Kapela so se na kros pripeljali kar s posebnim avtobusom, mladi z osemletk v Gornjih Petrovcih in Šalovcih pa s kombijem. Nekoliko slabše je bilo zanimanje za tek v mladinskih kategorijah, še posebej to velja za dekleta. Predvsem po zaslugi članov Tekoške sekcije Radenska ter nekaterih drugih ljubiteljev teka, ki jih v pokrajini ob Muri ne manjka, pa je bila dobra udeležba tudi v članskih in veteranskih kategorijah. Pač pa so letos povsem razočarali pomurski poslanci, župani, svetniki, direktorji in managerji, saj se jih je v tej kategoriji na štartu zbralo vsega pet.

V 21 različnih kategorijah je skupno nastopilo 171 tekačev in tekačic. Najboljših šest v vsaki kategoriji je bilo nagrajenih z medaljami in diplomami.

Učenci osnovne šole Kapela pod mentorstvom učiteljice športne vzgoje Frančke Sep so po lanskem drugem mestu v ekipni razvrstitvi tokrat zopet osvojili prvo mesto. To je že njihov drugi ekipni naslov. Bogojinska osemletka se je morala po lanskem zmagovalnem naslovu tokrat zadovoljiti z drugim mestom, učitelj telesne vzgoje Štefan Ivanič pa pravi, da so bili ob zmago samo zaradi odstotnosti številnih dobrih tekačev, ki so aktivni tudi v drugih športnih panogah.

REZULTATI

I. Mlajši dečki A (1.000 m)

1. Pelc Jernej - OŠ Kapela
2. Klar Aleš - OŠ Bogojina
3. Vogrin Miha - OŠ Bogojina

II. Mlajše deklice A (1.000 m)

1. Sedlar Silva - OŠ Kapela
2. Bračko Tadej - OŠ Kapela
3. Kučan Petra - OŠ G. Petrovci

III. Mlajši dečki B (1.000 m)

1. Kočar Damijan - OŠ Bogojina
2. Jablanovec Matej - OŠ II M. Sobota
3. Benkovič Dominik - OŠ Bogojina

IV. Mlajše deklice B (1.000 m)

1. Meričnjak Jozica - OŠ Bogojina
2. Šafarič Martina - OŠ Kapela
3. Korpčič Anita - OŠ G. Petrovci

V. Dečki (2.000 m)

1. Marušič Gregor - AK Pomurje
2. Berden Matej - OŠ Kapela
3. Berden Jernej - OŠ Bogojina

VI. Deklice (1.000 m)

1. Cvetko Lucija - AK Pomurje
2. Žunič Katja - OŠ Kapela
3. Trstenjak Nuša - OŠ Kapela

VII. Starejši dečki (2.000 m)

1. Banfi Dejan - AK Pomurje
2. Makari Martin - OŠ Fokovci
3. Smolko Dejan - OŠ Kapela

VIII. Starejše deklice (2.000 m)

1. Belak Melita - OŠ Kapela
2. Klemen Vesna - OŠ Bogojina
3. Hajdenek Lidija - OŠ Kapela

IX. Mlajši mladinci (3.000 m)

1. Berden Matej - OŠ Kapela
2. Feješ Aleš - OŠ Kapela

X. Starejši mladinci (3.000 m)

1. Flajšhaker Andrej - AD Maribor
2. Dervarič Vlado - Sebeborci
3. Kreft Andrej - Sebeborci

XI. Starejše mladinke (2.000 m)

1. Horvat Polonca - AK Pomurje
2. Hujs Tjaša - AK Pomurje

XII. Člani (5.000 m)

1. Brus Bojan - TS Radenska
2. Perič Živko - TS Radenska
3. Šadl Igor - M. Sobota

XIII. Članice (3.000 m)

1. Trstenjak Nuša - Kapela
2. Žunič Katja - Kapela
3. Pahor Doris - Kapela

XIV. Starejši člani (5.000 m)

1. Pintarič Marjan - Negova
2. Sapač Milan - TS Radenska
3. Očepek Darko - TS Radenska

XV. Veterani (5.000 m)

1. Kumeč Slavko - SZ G. Radgona
2. Horvat Marijan - Maribor
3. Vrtnak Karli - TS Radenska

XVIII. Veteranke (3.000 m)

1. Šiftar Jozica - TS Radenska

XIX. Pomurski poslanci, direktorji, župani, svetniki, managerji (1.000 m)

1. Brunec Peter - KG Lendava
2. Vučkvič Vlado - KG Lendava
3. Recek Branko - Svetnik (M.Top.)

XIX. Občani (1.000 m)

1. Ivanič Štefan - Filovci
2. Dervarič Damjan - Sebeborci
3. Fartelj Janez - Sebeborci

XXI. Občanke (1.000 m)

1. Jozel Janja - Sebeborci
2. Krener Krista - Kapela
3. Trstenjak Anja - Kapela

E K I P N O

1. OŠ Kapela
2. OŠ Bogojina
3. AK Pomurje

Geza GRABAR

Teku ob rob NE ZNAJO ALI NOČEJO TEČI!?

Občinska športna zveza Moravske Toplice se tudi letos ni izneverila tradiciji in je zadnjo soboto v aprilu skupaj z gostitelji, krajevno skupnostjo Sebeborci, pripravila tradicionalno občinsko prvenstvo v krosu. Že tretje leto zapored pa je razpisala tudi tek pomurskih poslancev, županov, svetnikov, direktorjev in managerjev. Izziv je vsako leto velik, tako za organizatorja kakor tudi povabljenec.

Marsikateri od obiskovalcev - teh pa kljub kislemu vremenu, pač takemu, kot se za april spodobi, ni bilo malo - se je v Športnem centru v Sebeborcih ustavil prav z namenom, da bi se na lastne oči prepričal, ali so pomurski poslanci, direktorji, župani, managerji in drugi pomembni moške iz sveta ob Muri večji tudi teka.

Po tekih najmlajših pa pričakovanega vrhunca prireditve ni bilo.

Pogum za nastop na elitnem teku na vsega kilometer dolgi progi je zbralo vsega pet »pomembnih« mož. Podžupan občine in gostitelj Jožef Matis se je hudoval nad svetniki iz svoje občine.

Domačega župana Franca Cipota, ki si je tudi letos obul copate in oblekel trenirko, pač tako, kot se za župana gostitelja spodobi, smo pobarali, kaj je z njegovimi stanovskimi kolegi z obeh bregov Mure. »Več kot to, da sem na vsakega od preostalih petindvajsetih županov na obeh bregovih Mure naslovil posebna vabila na kros in na prvomajski družinski piknik, povabil tudi njihove najbližje, ni v moji moči. Prav vsi so pozabili, da so tudi take oblike druženja pomembne in koristne. Zanje in za občine, kjer županujejo.«

Kakorkoli že, tek se je vseeno zgodil. Osrednji tek je prestalo vseh pet pogumnežev. Kilometer dolgo progo je najhitreje zmogel Peter Brunec, vodja mešalnice v Kmetijskem gospodarstvu Lendava, za njim pa sta prišla v cilj občinska svetnika Vlado Vučkvič iz Sela ter Branko Recek iz Tešanovec. Slednji je v zadnjih metrih uspel ugnati župana in soseda v vasi Franca Cipota, pohvaliti pa velja tudi Janeza Kerčmarja s soboške Veletrgovine Potrošnik, ki je pokazal dobro voljo in si vzel čas zase in za prireditev, ki ji pri nas (zaenkrat) ni para.

In kaj se je zgodilo s pomurskimi poslanci? Menda se jim tek lansko leto ni zameril!?

Geza GRABAR

DRUŠTVO UPOKOJENCEV JE RAZVILO PRAPOR

Za upokojence iz naše občine je bilo tretje tradicionalno letno srečanje, ki je tokrat potekalo v Selu (predlani v Moravskih Toplicah, lani v Prosenjakovcih), še posebej svečano, saj so ob tej priložnosti razvili tudi društveni simbol – prapor. S tem se je članom društva - več kot 600 jih je in prihaja iz vseh 28 krajev v občini - uresničila velika želja. To pa je hkrati tudi obveza po zagnanem in uspešnem delu v društvu.

Kot je v nagovoru na zelo dobro obiskani prireditvi, ki so se je udeležili številni ugledni gostje, med njimi tudi iz sosednje Madžarske, dejal predsednik društva Štefan Makoter, so si v društvu, ki posveča veliko pozornosti družabnemu življenju, redno pa obiskujejo svoje bolne in onemogle člane na domovih, v bolnišnicah ter v domu starejših v Rakičanu, vse od ustanovitve leta 1996 prizadevali za razvitje prapora. Ob pomoči številnih sponzorjev in občine se jim je letos ta želja uresničila.

Na praporu je kar 92 zlatih žebličkov ter 13 spominskih trakov, ki so jih prispevali sponzorji: Občina Moravske Toplice, Zdravilišče Moravske Toplice, krajevne skupnosti Prosenjakovci, Sebeborci, Martjanci, Noršinci, Teša-

novci in Bogojina, Tekstil Pletilstvo iz Prosenjakovec, lovski družini Moravci in Prosenjakovci ter upokojenci naselij Selo-Fokovci in Andrejci.

Boter prapora, ki sta ga blagoslovila duhovnik evangeličanske cerkve Vili Kerčmar in katoliški župnik Stanko Zver, je bil župan Franc Cipot, ki je prapor tudi razvil ter ob tem upokojencem zaželel, da bi ga čim večkrat uporabili na raznih veselih dogodkih in prireditvah. Praporščak je postal Karel Mekicar.

Pred družabnim srečanjem je bil tudi bogat kulturni program. V njem so nastopili člani mešanega pevskega zboru Anton Martin Slomšek iz Martjanec in učenci Osnovne šole Fokovci.

Geza GRABAR

NAJLEPŠI MED VINSKIMI LISTI

V Moravskih Toplicah je potekalo slovensko ocenjevanje vinskih listov oziroma vinskih kart. V močni konkurenci gostinskih podjetij iz vse države je zmagal Franjo Maučec z vinskim listom restavracije Šinjur v Martjancih.

Vinski list s podobo in v obliki grozda je oblikovalsko delo mladega vinskega svetovalca (naslov Sommelier si je pridobil pred kratkim), ki pripravlja in oblikuje večino gradiva za domačo gostilno Penzion – restavracijo Šinjur s štirimi zvezdicami. Na podlagi z odtisnjem znakom Šinjurove gostilne in reprodukcijam subtilnih prekmurskih motivov na spodnjem robu je Franjo Maučec zbral osnovne podatke in zanimivosti o posameznih vinskih sortah, ki jih ponujajo v restavraciji, ter nasvete o tem, kakšno vino najbolje gre k določeni hrani.

»Moja dežela - lepa in gostoljubna« POLETNA OCENJEVANJA

Turistično-informacijski center (TIC) Moravske Toplice se je tudi letos vključil v akcijo Turistične zveze Slovenije »Moja dežela - lepa in gostoljubna«. V juniju so končali z ocenjevanjem osnovnih šol in naselij v občini.

Med osnovnimi šolami (ocenjevali so splošno urejenost, športna igrišča in

parkovne površine) je največ točk zbrala DOŠ Prosenjakovci. Komisija je zapisala, da »predvsem zaradi urejenosti okolice šole (čebelnjak, zeliščni in cvetlični vrt) in urejenosti skupnih prostorov«.

Komisija je obiskala 26 naselij (Moravske Toplice ocenjujejo v skupini »izrazito turističnih krajev«, Selo pa med

»izletniškimi kraji«) in presojala na osnovi posameznih elementov (urejenosti urbanih ambientov, objektov različnih dejavnosti, prometnih površin, naravnih elementov, zelenih površin ter ocvetljenja, objektov kulturne dediščine, objektov turistične in komunalne infrastrukture) oblikovala celoviti vtis o kraju.

Največ točk so dosegli Filovci (najvišje ocene so prejeli pri celostni podobi kraja, urejenosti javnih objektov in domačij). Drugo mesto so zasedli Andrejci, tretje pa Tešanovci.

TIC je prav tako razpisal tekmovanje za »Najlepši grünt« v občini – tekmovanje za najlepše urejeno domačijo (hiša, kmetija, gostinski ali trgovski lokal z okolico). Predloge z utemeljitvami za »Najlepši grünt« pošljite na TIC do 10. avgusta 1999.

Rezultate ocenjevalnih akcij bodo razglasili ob občinskem prazniku v začetku septembra.

Pripravljali odbor 11. Košičevega tedna kulture opozarja krajane KS Bogojina, da bodo v vseh vaseh ocenjevali cvetje in urejenost okolice hiš. Prva tri gospodinjstva v vsaki vasi bodo prejela priznanje na osrednji proslavi 11. Košičevega tedna.

FILOVCI – najlepše urejeni kraj v občini v letu 1999

Informativni list Lipnica izdaja občina Moravske Toplice, zanjo odgovarja Franc Cipot, župan • uredil: Ludvik Sočič, šport pripravil: Geza Grabar • prelom in fotoliti: Atelje Antolin • tisk: Solidarnost, junij 1999 • Lipnica ni naprodaj – vsako gospodinjstvo v občini jo dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu občine, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice, tel.: (069) 48-765, 48-810, 48-820, 38-500; faks: 38-502. Osnovne podatke o občini najdete na Internetu na naslovu: <http://www2.arnes.si/guest/msomt1/>.